

Smakelijk ruwvoer is de basis

Net buiten de drukte van De Uithof, het universiteitscentrum van Utrecht, ligt De Tolakker, het onderwijsbedrijf van de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht. Het biologische melkveebedrijf van De Tolakker realiseert een zeer hoge melkproductie met een goede uiergezondheid. Daarvoor kreeg het bedrijf onlangs de Reudink Agroscoopbokaal.

TEKST EN FOTO'S: HENK TEN HAVE

Op het melkveebedrijf van De Tolakker worden 70 melkkoeien gehouden met bijbehorend jongvee. Het bedrijf is al twintig jaar biologisch, vertelt diercoördinator Leonie Vernooij. Zij

is verantwoordelijk voor de resultaten die het bedrijf behaalt. Samen met haar collega's Wim Lensing en Anton Uijtewaal verzorgt ze de koeien en het jongvee, en alle drie geven ze onderwijs aan de studenten Dier-

geneeskunde die er dagelijks te vinden zijn. "We runnen een professioneel melkveebedrijf en bieden tegelijkertijd een veilige leeromgeving voor de studenten." Op De Tolakker worden ook varkens en

Leonie Vernooij en Wim Lensing zien graag liggende, herkauwende koeien in de ligboxen.





De droogstaande koeien in de potstal.



De aanschuifrobot.



De koe links is Charlotte 5, één van de 100.000 liter-koeien van De Tolakker.

100.000 liter-koeien

Op 29 april 2015 heeft de eerste biologisch gefokte koe op De Tolakker de 100.000 liter volgemaakt. Dit was Stadel (dochter van koe Tolbert 568) en zij deed dat in haar negende lactatie. Deze koe is inmiddels niet meer op het bedrijf aanwezig.

Op 26 oktober 2016 behaalde Charlotte 5 de status van 100.000 liter-koe op De Tolakker. Deze Katshaar Kirby-dochter behaalde deze status tijdens haar tiende lactatie. Ze is nog op het bedrijf en momenteel bezig met haar elfde lactatie. "We hopen deze oma nog lang bij ons in de stal te hebben. We proberen haar nu weer drachtig te krijgen", vertelt Leonie Vernooij.

Op 31 januari 2018 maakte Tolbert 595 in haar negende lactatie de 100.000 liter vol. Twee weken later, op 12 februari, heeft deze Classic-dochter ook de excellent-status gekregen en is ze ingeschreven in het stamboek met: 91 punten Frame, 92 punten Type, 90 punten Uier, 88 punten Benen en 90 punten Algemeen Voorkomen.

schapen gehouden voor onderwijsdoeleinden.

Smakelijkheid

"Vanwege het onderwijs blijven de koeien ook in het weideseizoen overdag binnen", vertelt Leonie in de stal. "s Nachts gaan ze naar buiten." Een deel van de koeien staat te vreten, de meeste liggen in de ligboxen te herkauwen. "Dit zien wij graag", zegt Leonie, wijzend naar de liggende, herkauwende koeien. Want dan wordt er melk geproduceerd. De Tolakker streeft naar een hoge melkproductie. Leonie, Wim en Anton realiseren een productie van 19 kg meetmelk uit ruwvoer per koe per dag bij een 365-dagenproductie van 10.659 kg melk met 4,10 procent vet en 3,30 procent eiwit. Daarvoor is een hoge voeropname heel belangrijk. Hoe houden de drie diervverzorgers de koeien aan het vreten? "Door de smakelijkheid van het voer vreten de koeien graag", vertelt Wim. "Onze collega's van de algemene dienst doen het landwerk en de ruwvoerteelt- en winning, het inkuilen en zij voeren de koeien. Zij zorgen ervoor dat de ruwvoer kwaliteit hoog is, onder andere door op het juiste moment te maaien. Ook uitkuilmanagement, voldoende voersnelheid en schone voergoten voor het voeren worden als zeer belangrijk gezien."

Momenteel krijgen de koeien najaarskuil met erwten, mais en mineralen. Meerdere malen per dag duwt een aanschuifrobot het ruwvoer weer dicht naar de koeien. Leonie: "De koeien nemen in de winter 21 à 22 kg drogestof op uit ruwvoer." Naast het ruwvoer krijgen ze dagelijks maximaal 10 kg krachtvoer: eiwitbrok en energiebrok, op

basis van de melkproductie. "Per 100 kg meetmelk voeren we 16 kg krachtvoer." In het weideseizoen vreten de koeien 's nachts in de wei gras met een hoog aandeel klaver voor extra eiwit. Daarnaast bindt klaver stikstof uit de lucht, die ten goede komt aan het gras.

Student adopteert droge koe

De droge koeien krijgen kuilgras met een lager kaligehalte: tweede snede gras van land dat niet is bemest. Dit gras wordt in balen geperst. Daarnaast krijgen de droge koeien 200 gram sojaschilfers als eiwit-aanvulling. Zeven weken voor het afkalven komen de koeien in de potstal. Om de vaarzen te laten wennen aan de ligboxen en melkstal, lopen ze drie tot zes weken 'stage' tussen de melkkoeien. Een week voor het afkalven gaan ze weer bij de droge koeien. De koeien kalven af in de groep, vervolgens blijven ze nog zo'n 24 uur in de potstal om iets te herstellen van de geboorte. Ook lopen de pas afgekalfde koeien zo niet het risico dat ze besprongen worden door tochtige dieren. "En mocht een koe melkziekte krijgen, dan kunnen we haar makkelijker in de potstal behandelen", licht Leonie toe.

Als een koe is drooggezet, wordt die 'geadopteerd' door een student Diergeneeskunde. Die 'volgt' de koe nauwgezet van droogstand tot en met vier weken na afkalven. "Dat is heel leerzaam voor studenten. Ze leren beter naar de koeien kijken en krijgen een stukje verantwoordelijkheid", aldus Leonie. "De studenten kunnen de koeien ook volgen via de

camera's die in de stal hangen", vult Wim aan. De kalveren komen eerst in iglo's, de vaarsjes gaan vervolgens in groepen op stro. Na de biestperiode krijgen ze drie maanden kunstmelk. Op een leeftijd van zes maanden gaan de jonge dieren in de potstal in de melkveestal. Pas vlak voor afkalven, tijdens hun 'stageperiode', komen ze voor het eerst op de roosters.

Diepstrooiselboxen

De melkveestal is zo'n tien jaar geleden verbouwd: de spanten zijn verlengd, waardoor de stal hoger is geworden. Ook is windbreekgaas aangebracht in de zijwanden en werd de potstal gecreëerd voor de droogstaande koeien. De potstal wordt gestrooid met een stroverdelers. Afgelopen jaar heeft de stal ventilatoren gekregen. De melkgevende koeien liggen in diepstrooiselboxen met zaagsel en gehakseld stro. "We hebben hierdoor weinig last van dikke hakken en knieën", zegt Wim. De boxen worden een- tot tweemaal per week bijgestrooid. Er is voldoende ruimte voor de koeien, er wordt een bezetting van maximaal honderd procent aangehouden. "We hebben 65 boxen en maximaal 65 koeien aan de melk." De betonnen roosters hebben een rubberen bovenlaag. Eenmaal per jaar worden de koeien bekapt. En om Mortellaro en stinkpoot te voorkomen gaan ze iedere twee weken door een voetbad met 5 procent formaline.

Het kuilvoer met de erwten.



Driemaal daags melken

De koeien worden driemaal daags gemolken. 's Avonds melken de studenten, in tweetallen; zij lopen eerst minimaal vier keer mee met een van de diervverzorgers. Alle handelingen zijn vastgelegd in protocollen. Leonie: "Dat is nodig omdat er zoveel verschillende mensen werken." De melkers dragen een schort en handschoenen en elk uier wordt met een aparte

De zuivere Holsteins doen het goed op het biologische bedrijf

doek schoongemaakt; één doek per koe. Er is automatische afname en de melkstellen zijn voorzien van airwash om kruisbesmetting te voorkomen. De spenen worden gedipt met een contactdipmiddel. "We zijn ook heel precies met het vervangen van de tepelvoeringen." De Tolakker kent weinig uiergezondheidsproblemen. "De basis daarvoor is een goede weerstand", aldus Wim. Het geome-

De erwten van De Tolakker laten deels nog bloemen en deels al peulen zien.



trisch gemiddelde celgetal is 55. "Koeien die ziek zijn door mastitis krijgen antibiotica toegediend. Dieren die niet ziek zijn behandelen we eerst met een pijnstillers en ontstekingsremmer." Alle dieren met een laag celgetal en zonder mastitis worden niet drooggezet met antibiotica. Leonie: "In 2017 hebben we drie tot vier koeien drooggezet met antibiotica." Koeien worden drooggezet als de melk er echt onderuit is, als ze minder dan 20 liter geven. Meestal worden bij het droogzetten teatsealers gebruikt.

Holstein-koeien

De meeste koeien in de stal van De Tolakker zijn zuivere Holsteins. Deze koeien doen het goed op het biologische bedrijf. Er is gestopt met het kruisen met andere rassen, zoals Zweeds roodbont. "Zulke kruisingen gaven te weinig melk en werden te vet", vertelt Leonie. Het ondereind van de melkveestapel wordt wel gekruist met Belgisch witblauwe stieren. "Het insemineren van de koeien doen we zelf." Bij het fokken wordt gebruik gemaakt van het Triple-A-systeem. Over welke stier uiteindelijk wordt ingezet discussiëren Leonie, Wim en Anton graag. Leonie: "We gebruiken voornamelijk betrouwbare fokstieren en kijken naar de gehalten en het exterieur. We vinden het vooral belangrijk dat een koe in balans is." De fokkerij kan heel goed uitpakken op De Tolakker. Wim: "We hebben al twee keer meegelopen met een koe op de NRM." §

Voor het omzetten van de vaste mest komt geregeld een kraan op de boerderij.

